

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemnik, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četrstopenjske vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

„Slovo za Slovensko.“

Pod tem naslovom piše v českem „Pokroku“ eden za česki politični napredek najzaslužnejših mož svoje nasvete, kako in zakaj morajo Čehi zatrtim Slovakom pomagati. Ker so Slovenci na Moravskem, v Trstu in v nekaterih okrajih Štajerskega v položju onemu Slovaku jako podobnem, in ker je v dolžnost drugih Slovencev, ki so se vsaj do nekaj dokopali, da tudi one podpirajo in tako dejansko Sloveniji tla pripravljajo, posnemljemo tudi mi iz tega članka važnejše reči. — Prva potreba se českomu narodovcu zdi, da se pomore zatiranim slovanskim bratom narodno inteligencijo izrediti. Zato treba študirajočo mladino podpirati. (To izpoznamo tudi pri nas, vide, koliko eden inteligenten, neodvisen narodnjak v enem kraju storiti more — vendar se naše „podporno društvo za slovenske univerzne studente“ že snuje in snuje več nego dve leti, pa še zmerom ni osnovano. Uredn.)

„Slovaki (bereš povsod lahko: Slovenci) piše dalje — na milost in nemilost prodani svojim zdanjim gospodarjem, potrebujejo podpore materialne in moralne. Podpora materialna se jim mora dajati na tak način, da ne bi bila zastoj dajana, temuč da bi probudila njih lastno delavnost, edini mogoč temelj lepše bodočnosti. In mislim, da bi za to dobro služilo društvo v Pragi (beri resp. v Ljubljani), ki bi imelo namen podpirati „slovensko“ mlade študirajočo v glavnem mestu Čehov ali drugje. Osnovanje takega društva bi od vseh strani soglasno podporo našlo, ako bi poziv prišel od mož uživajočih poverjenje naroda.

„Jasno je, da bi tak domorodni čin bratovske ljubezni vzbudil veliko senzacijo, da bi sorodstvo in zajednično zavednost umnožil in (Slovake) ohranil v odporu proti tujemu nasilstvu.

„Prav zdaj nastaja doba za Slovanstvo važna, ker je poravnanje Hrvatov z Magjari podrto in se imajo (v Ogerskem) nove volitve v peštanski zbor obavljanje.

„Nesreča Slovanov, prouzročena po njih starodavnem razkosanju in razdeljenju, ima star povod. Ker so zanemarili svet Svatopolkov (naj delajo složno), bili so njih sinji nesrečni, in celo Slovanstvo nesrečno, in to zanemarjenje je rodilo uzroke in navade, da so si bila neprijateljska plemen slovenska med seboj. Boji, ki so vsled tega nastali, bili so krivi, da se je v krajinah, ktere so bile lastnina Slovanov, zagnezdilo plemo azijsko, ktero se niti do današnjega dne ni sciviliziralo, z druge strani pa, da so Nemci cele slovanske kraje zgermanizovali, kteri zdaj činijo podlogo velike države nemške. Ako se hoče s časom zlomiti moč magjarskih feudalnih gospodov, ako se hoče germanizacija v Českem zabraniti, potreba je moralnega zvezanja vseh sil slovanskih, posebno na zapadu.

„Ni resnici podobno, da bi Ruska mogla pripustiti ponemčenje dežel česke krone in pritevljenje ni enega dela Avstrije k nemškemu cesarstvu. Tak dogodek bi v pogibelj postavil tudi evropsko položje Rusije, in opozicija v kraljestvu poljskem, pridobljena in vzdržana s tolikim gubitkom krvi in blaga, bila bi neutralizovana na korist nemškega. Dobitje krone česke po Prusiji, bi uničilo vse plane ruske na vzhodu in ako se nemške in ponemčene zemlje avstrijske Prusiji

dado, prekorakala bi Nemčija tudi le-te granice. Tej nesreči nasproti delati in jo nemogoče storiti je nalog naroda českega.

„Moč Ruske raste v ogledu narodnogospodarskem, političnem in vojnem sama po sebi vedno bolj, tako da je ruska bodočnost proti Nemčiji dovolj zagotovljena. Vendar je nalog vseh ostalih plemen slovanskih delati za vzajemno okrepčanje, in v tem je nam (Čehom) odkazana ena prvih nalog, ker zemlja česka, obdana od gor, obljubljena z delavnim izobraženim, edinim in odločnim narodom, je najsilnejši trdnjava Slovanstva proti Nemcem, in za tako priznana od vseh Slovanov. In ker imamo tak položaj, ni dovolj, da sebe krepimo materialno, duševno, temuč da iz ozkih mej svoje domovine stopimo in širimo vpliv Slovanstva tam, kjer še nema ugodnih tal.

Potem govori stari Čeh o sosedstvu Čehov, o Nemcih, ki podporo v rajhu nahajajo, o Poljaci, ki niso modri in o Slovaki. Obžaluje da slovski pisatelji niso českega pismenega jezika prevzeli, ko so začeli (l. 1848) pisati. (Eden najstarejših buditeljev slovaškega naroda H. — se je zaradi tega greha, k storjenju kterega je mnogo pomogel po lastni izpovedi, že večkrat bridko jokal. Uredn.) Vendar ni tolika razlika v pisanju, kakor pomanjkanje slavne zgodovine in zakladov stareje narodne literature in omike. Bridke izkušnje od strani Magjarov zatiranih Slovanov so uzrok, da se zopet k Čehom obračajo.

„Slovaki gledajo na pomoč Slovanstva in mi (Čehi) se moramo po dokončani svoji organizaciji zavzeti za zibel naših Kollarjev in Šafaříkov; dasiravno svojih pravic še nismo dosegli, vendar je doseženje teh pravic samo še vprašanje časa. Na politično akcijo v prospeh Slovanov še ne moremo misliti vendar jim moramo pomoči. Slovaki so narod skromen, delaven, miren, torej izvrstna podloga za organizacijo dela in napredka, kteri potem najde s časom že tako reznost kakor je je proti Magjarom treba.

„Bodoče volitve na peštanski zbor bodo največje važnosti. To Magjari dobro čutijo in zato že zdaj vse sile napenjajo, da bi si zagotovili dober vspeh posebno na severu med Slovaki. V interesu Slovanstva je, da bi Slovaki volili poslanca iz svoje srede, ki bi blagost svojega naroda v zboru zastopali in pri ravnovalji Deakovec in levičnjakov za sebe delovali. Plemo magjarsko, leno, dangubivo in sladkosti iščoče, ne more se ubraniti pridnosti Slovača, zedinjeni z izobraženjem in gibčnostjo Čeha. Da bodemo pa tak upliv na Slovake dobili, moramo prvi korak storiti s tem, da ustanovimo društvo za podporo slovaških študentov, študirajočih na naših učiliščih.“

Eto! Čehi bodo podpirali že študujoče sinove soplemenikov, mi pa, ki najbolj vidimo, da je ves naš slovanski narodni napredek, kolikor ga je, izšel od inteligencije, ki nam je iz prostega naroda vzrasla in nam še vzrasta, mi do zdaj niti svojih nismo začeli sistematično podpirati in vzgojevati!

Slovenski kongres.

To je naslov obširnega članka, kterega je prinesla v zadnjem nedeljskem listu praška „Politik“. Iz njega posnemljemo: to-le „Že zadnje

poletje se je mislilo na kongres Slovanov, pa čas ni bil zanj pripraven. Med tem se je razrušila česka in hrvatska poravnava in gališka poravnava visi v zraku. Takih izkušenj je bilo treba, da se pripravijo tla, na kterih slovanski kongres resnično uspešno delovati more. Dosegli smo svobodo od iluzij in spoznali, da se federalistični program „enostransko“ izvesti ne da. Resnica, da vsi posamezno nič dosegli nismo, nam daje nepogojno prepričanje, da moramo zedinjeno delovati, ako sploh kaj doseči hočemo. Uresničenje federalistične misli je samo „viribus unitis“ mogoče. Pa tudi mnogozmerjana „slovanska ideja“, ktera je do sedaj žalibože malo prilike našla, pokazati se v svoji civilizatorični resnici in proglasiti tako obrekovalce svoje kot lažnjivce, terja vzajemno postopanje. Ako se posreči, Avstriji dati pod njenim varstvom nove podloge za obstanek in notranji mir, sestavljen je dokaz, da ni slovanski element, ki nemir hoče, temveč da je ta element v svoji gibčnosti, v svojem čvrstem duhu in svoji strpljivosti najboljša stavilo za zvezo držav, v kteri jako različni narodi zraven in med seboj živeti morajo. V tem smislu bi imel kongres Slovanov daleč segajoč, morebiti bi se smelo reči, svetovno-zgodovinsk pomen, seveda samo tedaj, ako bi se pričel v pravem duhu in bi se vodil z mirnim pogumom. Glavna naloga tega kongresa bi ravno bila, vsaditi drevo miru in svobode za vse narode Avstro-Ogerske. To pa ni kar tako kaka igra. Končna namera mora jasno poznana biti. Lastne moči se morajo ravno tako pretehtati, ko lastne slabosti in pripomočki in slabe strani sovražnikov. Tu ne gre za diktaturo, ne za posilno besedo, ne za to, da se drugim prepričanje bolj ali manj vsili. Tu gre za čisto vzajemno mišljenje in delovanje svobodnih mož pri velikem početju. In za to bi bilo potrebno, da si vse slovansko novinarstvo idejo takega kongresa Slovanov popolnem prisvoji in jo, krogu dotičnih bralcev primerno, posameznim rodovom jasno in čisto razloži in pokaže.“ Koncem nasvetuje „Politik“ naj se kongres ne zbere niti na Dunaji, niti v Pragi, temveč v kakem jugoslovanskem mestu.

Dopisi.

X. Iz Maribora, 27. jan. [Izv. dop.] (Hrvatski memorandum in naši dunajski poslanci.) Politika je resna stvar in se ima tudi resno opravljati. Tega ne pomislijo nekteri naših „vodij“, malo ali nič se ne brigaje za prid svojih privržencev, prepuščajo slovensko stvar samo sebi in onim „priprostim“ dušicam, kterim je še kaj mar za slovensko čast in poštenje. — Čisto nasprotno vidimo česke in hrvatske politike delati. Ti so v vednej dotiki kakor med seboj, takó tudi z narodom. Kaj je neki vodja brez pristašev, kaj general brez vojakov? Pusta šala! — Velevažen in povestnice imeniten je memorandum hrvatskih rodoljubov, nova slavjanska deklaracija. Najtehtnejša in najzanimivejša točka pa se nam vidi v memorandumu ona, v kteri se „državopravna skupnost Dalmacije s Hrvatsko in Slavonijo in vojašno krajino poudarja. Po celokupnosti svojih narodnih delov vidimo tudi Hrvate hrepeneti, tedaj v istem položnji bivati kakor nas. Kamor se v Avstriji ozremo, povsod vidimo

isto težnjo: to, kar eden jezik in edno pleme veže, zedinjati se. Ta prikazen nas osvedočuje, da je zedinjenje enoplemenikov potreba in zahteva časa, da ima ta ideja tudi gotovo bodočnost. Nij treba opominati, da takega zedinjenja svojim bratom od srca želimo; samo po storjenem tem edinstvu morejo se razmere na jugu naše monarhije tudi v naš prid preobrniti. — Tožbe o vstopu naših slov. poslancev v bečki „rajhsrat“ se v slov. organih vedno bolj množijo. Česar smo pričakovali, to vidimo izpolnjeno: zasmehovanje naših poslancev in naše edine pravične federalistične ideje. V očigled takej zasrambi, kakova se je pri Poklukarjevem objavljenju gospodom „ustavo lažnjikom“ račila, je težko razumeti, kaj še naši poslanci iščejo v Beču? Ali bi radi drugega natisa prve zasrambe dočakali? — Nazaj iz lesenjače, sicer se k „domačim prepriom“ še nov pridruži. Kje ste vendar Vi, kranjski volilci; čemu molčite k poruganju našim poslancem, k zasmehovanju slovenskih zastopnikov? Ali ne bi oni gg. poslanci, ki na Dunaji dragi čas tratijo, doma našej stvari desetkrat več mogli koristiti, podučevaje, delovaje in trudé se za slovensko reč, k čemur se toliko prilik ponuja? Ali res mislijo kranjski politiki, da jim je onih 90.000 gld. za deželno podporo gotovih zato, ker so na Dunaji? Taka politika, kakova se pri Slovencih zadnja leta dela, pogubi nam zadnjo trohico časti, ruši složnost narodne slovenske stranke, jemlje nam za nikogar toliko kot za nas potrebne simpatije drugih pravih Slavjanov, nam jemlje tudi vso samozaupnost in nas vede s časoma k — obupanju. In kdo je tega kriv? Tisti, ki bi imeli narod voditi, pa so vodjenci — ustavolažnjikom bečkim! Nazaj!

Iz Gradca. 27. januarja. [Izv. dop.] (Prošnja.) V cenjenem Vašem listu objavljena vest, da se snuje v Gradcu „Slovansko pevsko društvo višjih šol“, se je uresničila. C. k. namestniki predložena pravila omenjenega društva so potrjena, in tako je društvo osnovano. Ne samo vsak pevec in prijatelj petja, temveč vsak rodoljub bode z radostjo pozdravljal početje učeče se graške mladine, pozdravljal ustanovitev društva, kojega prvi namen je petje in drugi: ediniti tukaj živeče Slované.

Dasi smo prepričani, da se bodo naših veselje udeleževali ne samo tukaj živeči Slovani, temveč tudi Neslovani, ki so jim količkaj znane lepe in mile slovanske pesmi, smo vendar primorani uljudno vabiti tudi Vas, dragi rodoljubi, da blagovolite pristopiti k našemu mlademu društvu ter mu pomagati na noge z materijalno podporo. —

Nič na svetu nam bolj ne vzbuja spavajočih čutov, nič menda nima večjega vpliva na človeško sree, nego godba in petje.

Pri petji se ogreva mrzlo, se taja ledeno sree, pri petji se oživlja in zbujajo, bije in čuti zopet srce kamenito v prsah neusmiljenega trinoga. In nas Slované spominjajo naše v obče si po-

dobne bratovske pesmi, da smo sinovi ene matere, ločeni po nezgodi in po lastni neslogi — sinovi ljubeče matere, ki nam je, zibaje in pestovaje nas v srečnih mladih dneh, — pela vsem iste pesmi.

Društveniki so po pravilih četveri: 1. peveci, 2. podporniki, 3. ustanovniki in 4. častni udje.

Peveci plačujejo po 50 novčičev vstopnine in 1 gold. letne plače. Udje podporniki plačujejo brez vse vstopnine na leto 3 gold., dijaki 2 gold. — Udje ustanovniki plačujejo enkrat za vselej najmanj 15 gold. Častne ude imenuje občni zbor osebe, kojim je društvo posebno hvalo dolžno.

Da bo pa društvo vsaj nekoliko zadostilo in poplačalo podporo ne tukaj živečim društvenikom, ki se bodo težko udeležali njegovih veselje, bo napravilo semtertje kak izlet v naše domače pokrajine. Dozdaj šteje društvo blizu 100 udov, skoraj le dijakov. Prosimo torej, dragi rojaki, pristopite v obilem številu k našemu mlademu društvu, podpirajte društvo, kojega namen je gotovo lep in blag!

Pisma naj se blagovolijo pošiljati: „Slov. pev. društvu viš. šol, Universität, Graz.“

Odbor

Slov. pev. društva viš. šol v Gradcu.

Iz Zagreba 28. jan. (Izv. dop.) Če človek memorandum petorice naših zaupnih mož bere, se mora res čuditi zmernosti njihovih zahtev. Še bolj se pa mora človek čuditi, kako je mogel kr. rešpekt naglasiti, da se o delavnosti saborske narodnjaške večine ni nobenega uspeha nadejati, in kako je bil sploh razpust našega sabora mogoč! — Mnenje, da je bil naš sabor žrtva magjaron-

skih kovarnosti, se pri nas od dne do dne bolj utrjuje. Kdo je bil pravi „diabolus rotae“, to še ni znano, pa tudi to bo prišlo preje ali kasneje na dan. Pri novih volitvah bode veljalo, da magjaroni pokažejo, koliko naroda imajo na svoji strani. Denes ali jutri se pa utegne zavratno postopanje Magjarov proti nam, jim še grdo vpletati. Volitve še niso razpisane, ter se brž ko ne tudi poprej razpisale ne bodo, predno ne dobimo novega „bolj energičnega“ bana nego je Bedeković. Kot njegov naslednik imenuje se spet konjušar Lacika Pejačević. Dobro došel! — Volilno gibanje se je po malem že pričelo. Vse frakcije narodne stranke stoje zedinjene pod praporom Mrazovića, ter mirno čakajo časa kdaj bo treba udariti. Tudi Magjaroni niso leni. Od 1. februarja bodo nov list „Narod“ izdajali. Vlastnik tega lista, ali bolje rekoč plačnik stroškov, je grof Štefan Erdödi „in drugi“. Med temi „drugimi“ je brž ko ne tudi ogerska državna blagajna zapopadena. Urednik je neki Dr. Mirko Mikulčić. List je samo za korteševanje, ter bode po končanih volitvah spet prenehal. Taki manévri se pri nas pri vsakih volitvah ponavljajo. Kakor se čuje bodo volitve tečajem meseca marca.

Malo ur po razpustu našega sabora, kar je zelo sumljivo, planil je tako rekoč kakor Jupiter

med vetrove, septemvir Jovan Živković z nekim posredovalnim programom med narodno in magjaronsko stranko. Moment razpusta saborskega je bil gotovo najneugodnejši čas za izmirjenje in spravo med tema dvema strankama. Živković je s tem svojim atentatom na politično situacijo pokazal, kako slab psiholog je. Sicer je pa zme-rom burjo značilo kedar god je višji uradnik Živković stopil na pesek javnosti, in burjo znači tudi njegovo denašnje pojavljanje. Mótne vode: to je njegov element. V njegovem napenjanji splavati na politično površje je mnogo več predrznosti in nesramnosti, nego poštene dobre volje. Denes ne gre več za pomirjenje in fuzioniranje strank, ampak denes gre za boj in za zmago na volišči.

Iz Pulja, 26. jan. [Izv. dop.] Jako je Avstrija istrijanske Slované zanemarila in je hudobnemu tlačenju lahonske vladnožnosti prepustila, katera jih je tako zatrla, da so strašno daleč za vsemi družimi slovanskimi rodovi na potu napredka in izobraženosti zaostali, in še denes v gosti tmini nevednosti bredejo in v tužni revščini na tem pusteni morskem obrežji životarijo: temni, smrdljivi brlogi gnjusnih koč so njihova stanova-lišča, neslano pripravljena jedila njihova hrana in njihova obleka je iz borne, iz ovčje volne tkane suknenine skrpana; kakor samostanske podobe blodijo, v dolge, rujave halje zamotani, po tej revni puščavi, po kateri se njihovo tužno-glasno petje razlega; godejo še vedno na starodavne, sitno brenčeče gajde, žvegljajo na pastirske piščalke in cepečejo pri plesu, kot okorneži.

Poljedelstvo je jako zanemarjeno v Istri in tukajšnji kmetje še vedno po načinu njihovih nekdanjih predstarev njive obdelujejo, silje s živalmi menejo, grozdje v kadeh z nogami mečkajo, vino v hojevih sodih shranjujejo in se vsakemu pametnemu poduku skušenih kmetovalcev zoperstavljajo.

In za dušno omiko se je tukaj doslej silno malo učinilo in revni Istrijani nimajo priložnosti ne posredkov za razvitje umskih sposobnosti: šole po deželi so strašno redke in zapuščene, in kjer se katera nahaja, italijanski učitelj ondi po italijanski uči, katerega slovanska deca malo razumejo; družih blagotvornih zavodov za pospešenje ljudske omike in za razširjenje razsvetljenja Istrijani ne posedajo; podučnih, v slovanskem jeziku pisanih knjig in časopisov nimajo in kaj bi jim neki koristili, dokler jih čitati ne vedo; dobrotljivih društev ne poznajo, ter še bodo nekaj časa potrebovali, dokler se iz omamice njihove sedajne nezavednosti zdramijo, se enakopravnosti njihovega roda zavedo in se do kakšnega političnega pomena povzdignejo. — Sicer je v Pulju tudi „čitalnica“, toda te niso — domačini in tukajšnji Slovani ustanovili, nego drugi možje različnih slovanskih rodov, ki so tukaj v mornarski službi, so se pod tem imenom združili; puljski mestjani so dakako sami — Italijani, dasitudi v Čičariji rojeni, kakor oni Istrijo nazivajo.

Listek.

Kako so Nemci Slované zatirali.

Oficijelna statistika kaže, da je v nemškem cesarstvu sedaj 2.415.000 prebivalcev poljskega, 138.000 vendiškega (Wendi = Slovenci) in 50.000 češkega rodu, torej vkupe 2.603.000 Slovanov. Meja med slovanskim in nemškim jezikom je sedaj črta, ktera gre precej naravnost iz Danziga do Ratibora na Šleskem. Nemškoliberalni listi so vsi zeleni od jeze nad Poljake pod pruskim gospodstvom rekoč, da hočejo Poljaki ne samo „Kašube“ v (pravi) Prusiji, temuč tudi „povodne“ Poljake na Šleskem v brambo svoje narodnosti naščuvati. Pa ne samo sedanji Nemci zatirajo Slované na Visli, Odri in Labi, to so že delali njih davni prededje. Vsi kronisti so o polabskih Slovanih s strastjo in sovraštvom pisali in eden najimenitnejših sedajnih zgodovinarjev izmed „rodu pesnikov in mislecev“ (Giesebrecht) trdi celo, da Vendi zgodovine nimajo. Pa pravica je skrbela, da imamo vir, kateri priča za čast potrtega slovanskega naroda in za sramoto divjega

ravnania nemških zmagovalcev. To je „Chronicon Slavorum“ pisan od presbiterja Helmolda. O spisovatelji je samo to znano, da je bil v sredi 12. stoletja fajmošter v Bosovu blizu Ljubeka. Razvidel je, da večne vojske tedajšnjih Nemcev proti Slovanom ne gredo za razširjenje krščanske vere, (denes bi H. rekel: „kulture“), temveč samo za ropanje.

Neštevilni so stavki, v kterih Helmold svojim rojakom, nemškim Saksoncem pravi, da jim za krščanstvo ni nič, da se samo zaradi lakomnosti zaradi pohlepa in grozovitnosti, bore proti Slovanom in da bi že davno vsi Vendi bili kristjani, ako bi jih ne bila grozovitnost Nemcev k odpadu prisilila. Na enem mestu piše Helmold: „L. 1030 bil je mir v slovanski deželi, pa krščansko bogočastje se ni mnogo razširilo, ker je lakomnost Saksoncev temu na poti bila.“ O bojih Henrika Leva pravi: „Nobeden se ni menil za kristjanstvo, samo za denar.“ In tako bi se dalo navesti mnogo mest, v kterih je rečeno, da so Nemci v bojih proti polabskim Slovanom samo na posveten dobiček gledali, ne na razširjenje sv. vere

in da jim je šlo samo za gospodstvo nad Slovani. Žalibože so Nemci dosegli svojo namero in „Slovani so šli nazaj, pravi Helmold, zapustili so okolo ležeče kraje in Saksonci so prišli in stanovali tam; in Slované so izginili polagoma iz zemlje.“

Mnogo tedanjih nemških kronistov odreka vse dobre lastnosti Slovanom, samo Helmold je pravičen in pripoveduje kako sta on in njegov škof obiskala slovanskega kneza Pribislava: „Prej sem že slišal in se sedaj prepričal, da ni noben narod gostoljubniši, kot Slované. Vse, kar si pridobe s poljedelstvom, z ribstvom in lovom, vse to nudijo gostu. Ako pa kdo med njimi kakega tučca sprejeti neče, sežgo mu hišo in ga izroče občenemu zaničevanju. Nekokrat pride danski kralj Harold, ki je več let Slované na Pomorji z vojsko nadlegoval, od lastnega sina premagan in hudoranj, v najbogatejše mesto Slovanov Vineto. Bal se je, da ga bodo umorili, pa skrbno smo mu stregli, dokler ni umrl zaradi svoje rane.“

Da so pa nemški saksonski knezi Slované tako napadali in jih obropovali, temu bil je povod veliko bogatstvo starih Slovanov. O mestu Vineti

Politični razgled.

Od „državnega zbora“ žalostne postave je zdaj vse tiho. Ne morejo naprej dokler odbor za gališko resolucijo in „direktne volitve za silo“ nekaj ne sklene. Ustavovorni listi pripovedujejo, da gre v tem odboru vse „ugodno“. Vendar ne morejo nič ugodnega poročati.

V šolskem odboru državnega zbora so se ustavovorni Nemci zopet nekaj s svojo vlado kujali. Stremayr jim je premalo liberalen. Pickert in drugi radikalno liberalni Nemci so se zavzeli za strogo načelno ločitev šole od cerkve, Stremayr pa jih je tolažil, da se ne da vse brž prekopicniti. Zato je padel že v nemilost pri svojih „Tagesposten“ patronih.

Mesto Praga je v zadnjem zborovanju česki zbor prosilo za dovolitev, da bi smelo za različne potrebe na posodo vzeti 5 milijonov gld. Zbor je prošnjo dovolil, pa cesar zborovega sklepa ni potrdil in naznanilo se je mestnemu zastopu in deželnemu odboru, da bi vlada bila volje, priporočati na najvišjem mestu potrjenje posojila v znesku 500.000 gld. „Narodni listy“ so ta dogodek razgovarjali in bili zarad tega konfiscirani. — Deželni zbor česki je posojilo dovolil glede na tedaj pričakovano kronovanje v Pragi.

Iz Pešte dohajajo čudna poročila, da se je pogajanja s hrvatsko narodno stranko zopet začelo, ter da bode zdaj namesto petih, dvanajst udov hrvatske narodne stranke dogovorov udeležilo se. Mogoče je, da je na tem kaj istine. Vendar tako, kakor peštanska poročila govore, gotovo ni. Ona namreč pravijo, da so se Hrvati zopet „približali.“ Kdor bere odločno pisano spomenico njih petorice, kdor pozna duh in samosvest, ki vlada zdaj v Hrvatih, bode več nego dvomil, da bi se bili Hrvatje zdaj, ko so jim Magjari tako odurno in nečuvno breo dali z neopravičenim razpuščenjem sabora, sami Magjarom približali. Bolj verjetno je, da je Magjare strah zopet obvel, ter da so oni zopet prosili naj še enkrat na odgovor pridejo. Ujema se pa dobro z znano oholostjo magjarsko, da se delajo, kakor da bi drugi ponizali se. To smo tudi pred početkom prvih dogovorov opazovali.

Rusini po svojih časopisih protestirajo proti temu, da jih Nemci hote porabiti proti drugim Slovanom — dasiravno njih zastopnik Janovski v državnem zboru z Nemci glasuje. — Ob enem se poroča iz Galicije, da Rusini podpisujejo petico, v katerih se zahteva naj se voli, ako bodo direktne volitve uvedene, po narodnih kurijah. Ako pa državni zbor poljsko resolucijo sprejme, zahtevajo naj se Galicija razdeli v poljsko in rusinsko polovico.

Iz Španije prihajajo vesti, ki poročajo, da je ministerstvo Sagasta razpustilo zbornico, in sicer zarad tega, ker mu je večina dala nezaupnico

se toliko pripoveduje, kako je bilo bogato in lepo. Helmold piše: „Na iztoku Odre stoji slavno mesto Vineta, izvrstno skladišče za barbare in Grke. Pač je menda največje mesto v Evropi; v njem stanujejo Slovani, Grki in drugi barbari in tudi Saksonci smejo tam prebivati. Drugače se težko najde bolj pošteno in dobrotljivo mesto. S trgovstvom si je pridobilo veliko bogatstvo in živi v krasu in blišči. Eden danskih kraljev je mesto razsul, pa še danes se najdejo razvaline.“

Mnogo so pa tudi lastni knezi krivi, da so poginili polabski Slovani. Tako pripoveduje Helmold o knezu Meščivoju. Ta je bil gospod Vinulov in je šel na dvor saksonskega kneza Bernharda snubit njegovo unukinjo. Da bi se kneginje vrednega storil, spremi Bernharda s tisočimi junaki v Italijo. Po hrabrih bojih se Meščivoj in Bernhard vrneta, pa okolica kneza Bernharda svojemu gospodu prigovarja, naj svoje unukinje ne da — slovanskemu psu! Meščivoj to izve in zapusti dvor. Za njim poslanemu slugu odgovori: „Lepo je plačilo, ktero nam dajete za našo pomoč, ko nas „pse,“ ne ljudi imenujete. Ako pa je pes tako

s 170 glasovi proti 122 glasom. Londonski telegrami poročajo, da je bilo posvetovanje v kortesih pred razpuščenjem zbornice jako viharo. Eden poslanec je klical: „Ker je kralj pogodbo z narodom prelomil, ker je one, ki so bili parlamentarno pobiti, smatral kot ministre, zato naj se ide na barika de.“ Zorilla je upil: „bog čuvaj svobodo! Bog varuj deželo. Radikalci na brambo! Ljudstvo je zelo razdraženo. Pričakujejo se nemiri vojska stoji pod orožjem. — Zanimljivo je pa to, kako se naši avstrijsko-nemški ustavoverci temu vprašanju nasproti vedó. Oni so malo zadovoljni zaradi „nekonstitucionalnosti“ španjskih kraljevcev, ker so, da si v (mali) manjšini, vendar zbornico razpustili. In vendar so baš oni, ki zdaj vladajo in parlamentujejo, dasi nemajo niti proste večine v parlamentu, oni razpuščajo zbornice s tako frivolnostjo in v tako zasmehovanje vseh parlamentarnih načel, da so španjski kraljevci še izgled poštenosti proti njim. To se pač vidi zopet ona nemška mera, proti kateri nam je boj voditi.

Razne stvari.

Dr. MATIJA PRELOG.

Zopet je nam Slovincem vzela nemila smrt enega veteranov med neustrašeni delavci na polji vzbujenja slovenskega naroda! V soboto zvečer je v Mariboru umrl dr. Matija Prelog, bivši slovenski deželni poslanec, utemeljitelj in bivši urednik „Slovenskega Gospodarja“ itd. — O njegovem delovanju in njegovih zaslugah, ktere mu varujejo hvaležni spomin v Slovenstvu, bomo obširno govorili v prihodnjem listu „Slov. Naroda.“

* (Rodoljubnim darovnikom za Slovencev spominek) dajemo na znanje sledeče potrdilo:

Sprejel sem denes v svojo shrambo sledeče glavnic, ki jo je rajni g. dr. Prelog nabral za postavljenje Slovencev spomink, namreč:

- Vložno knjigo Mariborske hranilnice št. 4698, ki kaže po odbitih nazaj vzetih denarjih — razen obresti — še glavnic 590 for. z besedami pet sto devetdeset goldinarjev.
- Vložno knjigo Mariborske hranilnice št. 8489, ki kaže — razen obresti glavnic 1681 f. z besedami šestnajst stotin in osemdeset eden goldinarjev.
- Dve dolžni pismi gosp. prof. Šinkota vkup za 1600 for. z besedami šestnajst stotin goldinar.
- Računsko knjigo rajnega g. Dr. Preloga.

V Mariboru dne 28. januarja 1872.

Dr. Janko Srncec, mp.

Božidar Šinko mp. priča. Jos. Šuman mp. priča.

hraber biti mogel, mogel bode tudi hudo gristi.“ Na to zbere [v Retri slovanske svoje rojake in jim pravi, da jih Saksonci pse imenujejo. Odgovore mu: „Prav se ti je zgodilo, ker si jih rajši imel, ko svoje rojake! Prizezi, da jih bodeš zapustil in stali bomo s teboj!“ In prisegel je. Začela se je zopet vojska, v kateri so polabski Slovani koncem zmaga bili, ker jim ne Čehi ne Poljaki niso pomagali. Poljaki so tedaj samo na jugoizhod gledali in v istem času, ko je Boleslav Hrabri Kijev si prisvojil, padel je severno-zahodni branik Slovanstva. Za tedajšnjo malomarnost pa so denes Čehi in Poljaki na nevarnem braniku proti nemškim navalom. Ali je germanstvo imelo dobiček od tedanjega zatiranja Slovanov, tega ne bomo sodili; pa resnica je, da denes ona narodna mešanica, ki je nastala iz podjarmljenih Slovanov in podjarmujočih Nemcev na Labi in Odri, gospoduje nad celo Nemčijo.

In Slovani, posebno Poljaki ne bodo porabili nauka iz te dogodbe? Se ne bodo vsi možato uprli Nemštvu? Videti žalibože ni, da se Poljaki kaj učé iz zgodovine polabskih Slovanov. In kaj se moramo mi Slovenci učiti iz tega, kako so Nemci Slované zatirali?

Račun je od prvega do zadnjega časa v naj lepšem redu. Imamo zato rodoljubno delo rajnemu v blag spomin tukaj izreči javno priznanje, hvaležnost in slavo.

* (Predsednik trgovske zbornice v Ljubljani) je pri volitvi 25. t. m. zopet postal gospod V. C. Supan.

* (Nova prikazena v Gorici). Stari kmetje hodijo v Gorici v šolo; to je gotovo kaj novega in kaj lepega. Hodijo namreč v kmetijsko šolo poslušat gospoda Povšeta, kateri vsako nedeljo kmetijstvo slovenski razlaga od 10. do 11. ure zjutraj. Poslušalcev je vsakokrat več, in zbirajo se stari in mladi kmetje iz goriške okolice; videli smo može iz Vrtojbe, Štanderža, Mirne, Solkana i. t. d. Vsi so veseli tega nauka, posebno ker zdaj gospod Povše vinorejo prav praktično in lahko umevno razlaga. Kadar bo čas za to, bode na zemljišču kmetijske šole tudi djansko pokazal vse, kar uči. Da bi se tedaj tega poduka udeležil vsak, kdor le more iz bližnje okolice! Eno uro hoda je malen pot za zdrave kmete, torej na noge posebno vi, mlajši gospodarji! Pomislite, da se boste naučili pridelovati ali kaj več, ali kaj boljše, in to je gotov denar. „Soča“.

* (Dve profesorski službi) ste prazni na c. kr. gimnaziji v Novem mestu na Kranjskem, obe za klasično filologijo, ena v zvezi z italijansko. Na isti gimnaziji je prazna še ena profesorska služba za filozofično propedeutiko v zvezi z zgodovino in zemljepisjem ali z nemškim jezikom. Plače so uredjene po postavi 9. apr. 1870, prošnje se imajo oddati stilizirane ministerstvu uka (z dokazom znanja nemškega in slovenskega jezika) do 12. februarja t. l., deželnemu šolskemu svetu v Ljubljani.

* (Državni pravdnik pri konfiskacijah.) Vprašalo se je večkrat, ali je drž. pravdnik dolžen, lastnika kakega časopisa odškodovati, ako sodništvo konfiskacije ne potrdi. Najviše sodišče je o tem v dveh slučajih odločilo, da državni pravdnik ni dolžen odškodovati lastnika, ako je konfiskacija samo v prvi instanci bila potrjena. Ako se vsled ugovora lastnikovega list pri ugovorni obravnavi osvobodi, se državno sodništvo vendar k odškodovanju siliti ne more. — Da bi državni pravdnik moral v slučajih, da se konfiskacija ne potrdi, lastnika odškodovati, pač bi marsikateri konfisciranje si premislil.

* (Tri diurniste,) ki znajo slovenski jezik, prejme okrožna sodnija v Celji.

* (Narodna omika na Ogorskem.) Med 13,219,350 prebivalci, ktere šteje Ogorska z Erdeljo vred, jih 8,343,116 ne zna ne brati ne pisati. Na tisoče občin nima šol in vendar so Magjari — „kulturen narod!“

* (Mašino za stavljenje pismenk) so neki iznašli na Ruskem. Poskušala jo je posebna komisija in, kakor se poroča, našla, da se z njo v eni uri lahko 30.000 pismenk za tisk stavi. Taka mašina neki utegne veljati 5000 rubljev (okolo 8000 gld.) in stavljenje 1000 pismenk bi prišlo na 5 kopejk (8 kr.)

* (Ponarejene bankovce) je našlo, kakor se nam piše, županstvo v Kropi pri nekem človeku v krčmi in ga poslalo k sodnji v Radoljico. Imel je 9 ponarejenih desetakov, kteri se ne dajo lahko spoznati za slabe. Naš dopisnik misli, da zasačeni menda denarjev ni sam naredil, da pa bode morebiti pred sodnijo pravega ponarejevalca povedal. Bankovci so z roko in dobro narejeni.

* (Trihine,) mikroskopične živalice, ktere se včasih nahajajo v svinskem mesu, je po poročilu berlinskih listov veliko število tamošnjih prebivalcev dobilo. Pri celih rodovinah so se neki pokazali znaki trihin. — Pristavljamo, da se v našem kraju trihine še niso našle in da so neškodljive, ako se svinsko meso, v katerem bi biti utegnile, skuha v kipeči vodi (100° C.)

Listnica opravištva. J. B. v T. Se bode preiskalo in ob svojem času boste odgovor dobili. Zdi se nam, da je v redu.

